

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Pirkanmaan Yrittäjät pitää valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman visiota ja tavoitteita kannatettavina. Toimivuus, turvallisuus ja kestävyys ovat tärkeitä tavoitteita ja niihin oleellisesti kuuluvat näkökulmat tehokkuus, saavutettavuus ja resilienssi oleellisia. Myös turvallisuus- ja puolustuspoliittisten näkökantojen huomioon ottaminen on tärkeää. Pitkäjänteinen, yli hallituskausien ulottuva suunnitelma on kannatettava.

Liikennejärjestelmä uudistuksessa on tärkeä huomioida Suomen logistinen kilpailukyky ja rahoituksen riittävyys tiestön kunnossapitämiseksi ja kehittämiseksi. Pirkanmaan Yrittäjät pitää hyvänä, että suunnitelmassa on pyritty tunnistamaan alueiden erityispiirteitä ja alueellisia painotuksia. Pirkanmaan sijainti liikenteen solmukohtana on tärkeä huomioida alueellisena painopisteenä. Toivomme yhteistyötä alueellisten erityispiirteiden huomioimiseksi liikennejärjestelmäsuunnitelman toimeenpanossa.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Suunnitelma on strateginen ja konkretia näyttäytyy Väyläviraston investointiohjelmassa. Traficom in laatima ja puolivuositain päivitettävä liikenneverkon strateginen tilannekuva on hyvä pohja suunnittelu- ja investointiohjelmien laatimiselle. Kehittämisinvestointien kohdentamisessa on oleellista huomioida merkittävimmät palvelutasopuutteet sekä tieliikenteessä että raideliikenteessä.

Pirkanmaan Yrittäjät pitää tärkeänä, että Suomen elinvoiman ja kilpailukyvyn säilyttämiseksi sekä kehittämiseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmassa otetaan laajemmin huomioon yritysvaikutukset

kuljetus- ja logistiikka-alalle. Pidämme tärkeänä liikenneverkon toimivuuden varmistamista ja alueiden saavutettavuus on keskeinen yritysten sijoittumiseen vaikuttava tekijä. Tehokas tavaraliikenne edellyttää hyväkuntoista tiestöä ja sujuvaa raideliikennettä, jotka hyödyttävät kaikkia yrityksiä.

Länsi-Suomen osalta on tunnistettu kansainväliset solmupisteet sekä poikittainen liikenne. Länsi-Suomessa monet liikennevirrat kulkevat myös pohjois-eteläsuuntaisesti ja tämän vuoksi tähän näkökulmaan on syytä kiinnittää enemmän huomiota. Myös tiestön korjausvelka on huomioitava. Samoin on tärkeää huomioida alempiarvoisten teiden ylläpito. Teillä liikkuu säännöllisesti merkittävästi mm. elintarvike- ja jätealan sekä maa- ja metsätalouden kuljetuksia.

Suomen päärata kokonaisuutena etelästä pohjoiseen sekä liityntäyhteydet tulee priorisoida. Päärata Helsingistä Tampereen ja Seinäjoen kautta Ouluun on Suomen merkittävin rataosuus jo yksin matkamäärien perusteella. Päärataa käyttävät sekä matkustajat että tavaraliikenne. Pääradan peruskorjaukseen ja parantamiseen on tärkeä osoittaa merkittävästi korkeampi rahoitustaso.

Lentokenttien osalta maakuntakenttien verkostoa tulee tarkastella laajamittaisesti huomioiden paikallinen merkitys alueen talouteen ja elinkeinoelämälle. Yrityksille liikematkustus on tärkeä saavutettavuuteen liittyvä tekijä erityisesti kansainvälisten yhteyksien ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi. Helsinki-Vantaan lentokentän saavutettavuus on myös tärkeässä roolissa.

Suunnitelmaluonnoksessa esitetään perusväylänpitoon liittyen, että erikseen määritellyissä tilanteissa väyläverkon palvelutasoa voidaan laskea tai väylistä voidaan luopua kokonaan, mikäli vähentynyt liikennetarve tämän mahdollistaa ja/tai väyliä pitämiseen tarkoituksenmukaisessa kunnossa ei ole riittävää. Pirkanmaan Yrittäjät toteaa, että väyläverkon palvelutasoa tulee arvioida yritysten ja henkilöliikenteen tarpeiden pohjalta tekemällä systemaattista yhteistyötä yritysten ja elinkeinoelämän kanssa.

Päätöksenteossa on kokonaisuudessaan huomioitava tiedolla johtaminen ja tietopohjainen päätöksenko. Liikennesuoritteiden ja tavaravirtojen määrät sekä yritysten, asiantuntijoiden ja elinkeinoelämän toimijoiden näkemykset on yhtä lailla tärkeä huomioida päätöksenteossa.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

Pirkanmaan Yrittäjät toteaa, että kokonaisrahoitustaso on liian matala ja se asettaa haasteita rahoituksen suuntaamisessa. Rahoituskehityksellä tulisi saavuttaa vähintään tyydyttävä taso kehittämisinvestointien, joukkoliikenteen rahoituksen, perusväylänpidon ja muiden tarpeiden osalta. Lisäksi EU-rahoitusta tulisi hyödyntää enemmän.

Maantieverkon uusien kehittämishankkeiden priorisoinnissa tulee huomioida Pirkanmaan sijainti liikenteen solmukohtana. Pirkanmaa ja Tampereen kaupunkiseutu ovat yksi harvoista alueista, jonka väestö kasvaa. Merkittävä osa koko maan pitkän matkan liikenteestä hyödyntää maakunnan väyläverkkoa.

Pirkanmaan Yrittäjät näkee, että on panostettava rahoitusmalliin, joka mahdollistaa kuntarajoista riippumattoman tasalaatuisen tiestön kunnon.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

Vaikutusarviointi ja ympäristöarvioinnit on esitetty riittävällä tasolla. Pirkanmaan Yrittäjät pitää tärkeänä, että päätöksiä tehtäessä on käytävissä kattavat ja riittävät vaikutusarvioinnit. Vaikutusarvioinneissa tulee kiinnittää huomiota toimijoiden (yritykset, elinkeinoelämä) laajaan osallistamiseen sekä saavutettavuuden ja kilpailukyvyn varmistamiseen.

Muut huomiot?

Väyläverkon kehittämisinvestointien rahoitus putoaa suunnitelmassa aikaisempien vuosien tasolta merkittävästi. Rahoitustaso ei mahdollista tarpeellisten hankkeiden toteuttamista. Esitetyllä rahoitustasolla toteutettavat uuden väyläverkon kehittämishankkeet tulee valita niiden liikenneverkon merkittävyyden sekä vaikutettavuuden perusteella. Pirkanmaan asema Suomen liikenneverkon solmukohtana tulee huomioida uusia hankkeita suunniteltaessa. Tällä on myös merkittävä vaikutus huoltovarmuuden näkökulmasta.

Tärkeimmät väylät ovat valtatie 3, 9 ja 12. Merkittäviä parannusta vaativia maanteiden väyliä ovat valtatie 9 Alasjärveltä Suinulaan ja Orivedelle sekä valtatie 3 ja 12. Tieosuudet tulee saada vastaamaan pääväyläverkon palvelutason asetusta. Valtatie 9 Alasjärven ja Aitovuoren välillä on Suomen vilkkain 2-kaistainen valtatie, jonka parantaminen on tärkeää niin liikenneturvallisuuden kuin väylän heikkoon palvelutasoon liittyvien tekijöiden näkökulmasta.

Väyliä rahoituksessa tulee huomioida liikennesuoritteet ja suoritteiden kasvuennusteet sekä Pirkanmaan rooli kasvumaakuntana ja merkittävänä liikenteen solmukohtana.

Pöllänen Jenni
Pirkanmaan Yrittäjät ry